PROJECTPLAN GLB 23-27

LEADER Zuidwest-Fryslân

Het projectplan moet een duidelijk beeld geven van het project waarvoor je subsidie aanvraagt. Om je aanvraag goed te kunnen beoordelen, vragen we je alle onderstaande vragen in het projectplan te beantwoorden. De omvang van het projectplan moet beperkt blijven.

1.	LEADERWAARDIGHEID
Naam van het project	Klifverhalen: van ijstijd tot uitkijkpunt
Beschrijving van het project in maximaal drie zinnen *(deze samenvatting kunnen we gebruiken voor publicatiedoeleinden)*	Jaarlijks komen duizenden omwonenden en recreanten genieten van het Oudemirdumerklif: een zeldzame zes meter hoge klifwand in het Nationale Landschap Zuidwest Fryslân. Het huidige uitkijkpunt is sterk verouderd, beperkt toegankelijk en beschermt onvoldoende tegen verstoring van de natuur en erosie van de klifwand. Daarom wil Natuurmonumenten het uitkijkpunt vernieuwen, zodat het unieke Oudemirdumerklif beter tot zijn recht komt en de natuur en cultuurhistorie beter wordt beschermd én beleefd.
Doel van het project	Het Oudemirdumerklif beter toegankelijk en 'beleefbaar' maken en tegelijk beschermen, door een toekomstbestendig uitkijkpunt te realiseren, passend in het landschap. **Subdoelen** • Het veiligstellen van de aardkundige waarden van de klifrand en van de aanwezige flora en fauna door een vernieuwd uitkijkplatform te realiseren dat bezoekers beter geleidt en voorkomt dat mensen de klifrand afdalen. • Het Oudemirdumerklif is een officieel aardkundig monument met een beschermde status vanwege geologische en historische waarden. Natuurmonumenten wil de verschillende cultuur- en natuurhistorische elementen beter zichtbaar maken. Dit gebeurt door de plaatsing van het uitkijkplatform, aanbrengen van informatiepanelen en opknappen van de tuunwallen: afscheidingen gemaakt van plaggen. Informatie wordt ook aangeboden in de Friese taal. • Vernieuwen en herstellen van de huidige recreatieve voorzieningen zodat een bezoek hoger wordt gewaardeerd. Dit draagt bij aan een positieve houding ten aanzien van het Oudemirdumerklif en het uitdragen van Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân. • Het Oudemirdumerklif beter toegankelijk maken voor mensen die slecht ter been zijn. Dankzij het nieuwe uitkijkplatform en het verbeterde pad ernaar toe kunnen mensen met een rolstoel of rollator gemakkelijker en veiliger het klif bereiken.

Aansluiting bij de doelen van de LOS (korte weergave)	**Thema 1: Een landschap om "grutsk" op te zijn** ■ Beleefbaar Nationaal Landschap ■ Betrouwbaar erfgoed ■ Herstel biodiversiteit en terugbrengen landschapselementen **Thema 2: Evenwichtige en toekomstbestendige agrarische sector** ☐ Innovatie en kennisdeling op het agrarisch bedrijf ☐ Korte ketens ■ Weerbaar bodem- en watersysteem **Thema 3: Veerkrachtige kernen en een inclusieve mienskip** ■ Het dorp als maatschappelijk ondernemer. ■ Een stevige arbeidsmarkt voor jong en oud.

SELECTIECRITERIA Het is van belang om op de verschillende selectiecriteria een goed onderbouwde toelichting te geven. De LAG beoordeelt je project op deze onderdelen en zal op basis van die beoordeling punten toekennen aan je project. De projecten met de meeste punten komen als eerste in aanmerking voor subsidie.	
Bottom-up/draagvlak en behoefte	Een zondagse wandeling naar het Oudemirdumerklif is onderdeel van het wekelijks ritueel van veel omwonenden. Ook veel toeristen weten de weg naar het klif te vinden, vaak doorverwezen door bezoekerscentrum Mar en Klif. Net als de omwonenden heeft Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân behoefte aan een representatief, veilig uitkijkpunt waar mensen een hoogwaardige toeristische beleving hebben. Het uitkijkpunt is nu niet ingericht op de behoeften van recreanten. Het klif wordt bovendien aangetast door het bezoek. Er is behoefte aan betere facilitering van de bezoekers, het veiligstellen van de ecologie en geologie van de klifwand, verhogen van de toegankelijkheid voor onder meer rolstoelgebruikers, beter uitdragen van de historie en ecologie van het gebied en daarmee het creëren van een betere beleving van het Oudemirdumerklif. Een vernieuwd uitkijkpunt kan hiervoor zorgen. Om draagvlak te creëren voor dit plan, is besloten betrokkenen uit de omgeving zoveel mogelijk persoonlijk te informeren. De vaste groep vrijwilligers van het natuurgebied is twee keer op locatie ontvangen. Tussendoor is met iedereen telefonisch contact gehouden. Zij spraken zorgen uit over het materiaalgebruik (cortenstaal) en mogelijke toename van bezoekers. Eén vrijwilliger leverde een alternatief ontwerp aan met zand en hout. Dit is uitgewerkt, vergeleken met het huidige plan en besproken met de groep. De keuze voor cortenstaal, vanwege duurzaamheid en betere landschappelijke inpassing, is toegelicht. Dit leidde niet tot volledige instemming binnen de groep. Sommige vrijwilligers bleven kritisch. In 2024 verscheen een bericht in de lokale pers. Dit leidde tot reacties van negen personen: drie positief, zes negatief. Alle directe omwonenden zijn vervolgens bezocht of gebeld. Zij zagen geen bezwaren tegen de vernieuwing van het uitkijkpunt, al uitten enkele omwonenden zorgen over een eventuele bezoekerstoename. Het aantal omwonenden dat twijfels uitte over het materiaalgebruik bleef na deze consultatie beperkt tot één buurvrouw.

	Diverse lokale organisaties zijn geïnformeerd, waaronder Stichting Gaasterland Natuurland, Kunstkring Gaasterland, IVN Súdwesthoeke, de Ledencommissie Fryslân, Bezoekerscentrum Mar en Klif en het Plaatselijk Belang Oudemirdum. Laatstgenoemde twee partijen hebben hun steun uitgesproken. De overige partijen reageerden neutraal tot positief. Vooroverleg met het bevoegd gezag toont aan dat het plan haalbaar is. De gemeente heeft aangegeven mogelijkheden te zien om binnen de huidige bestemming het bouwwerk te realiseren en Wetterskip Fryslân heeft ook aangegeven geen problemen te hebben met de realisatie van een nieuwe uitkijkpunt zoals beoogd. Ook de AERIUS-berekening (voor stikstof) is positief. De gemeente heeft al tijdens vooroverleg per email aangegeven dat het huidige plan binnen het huidige bestemmingsplan te realiseren is. In 2022 heeft de theaterproductie 'Het Verdriet van de Zuiderzee' plaatsgevonden op het Oudemirdumerklif. Dit was een samenwerking tussen De Lawei, Orkater en Natuurmonumenten. Ruim 18.000 bezoekers hebben genoten van een prachtige voorstelling met als locatie het Oudemirdumerklif. Tijdens dit evenement is aangekondigd dat de opbrengsten en donaties van de theaterproductie ten goede zouden komen aan het natuurgebied.
Innovatief/ vernieuwend of onderscheidend Op welke manier is het initiatief innovatief? Wat voegt het initiatief toe aan bestaande activiteiten/ voorzieningen?	Om de impact op het landschap te minimaliseren is een speciaal ontwerp gemaakt door bouwkundig ingenieursbureau Kraak b.v.. De constructie van het nieuwe uitkijkpunt wordt geplaatst zonder te heien en kan – indien nodig – gemakkelijk weer worden verwijderd. De klifwand is op dit moment officieel alleen te bekijken tijdens excursies. Straks is de klifwand met de daarin aanwezige aardlagen voor iedereen te zien en kunnen bezoekers het hoogteverschil echt goed ervaren. Bovendien kunnen zij straks vanaf het uitkijkpunt zien wat zich bevindt aan de horizon, dankzij plaatsaanduidingen op een informatiepaneel. Dit paneel biedt straks ook informatie over het ontstaan en het gebruik van het landschap van de ijstijd tot nu. Tot slot wordt de toegankelijkheid van het uitkijkpunt flink verbeterd. Dankzij het nieuwe platform kunnen ook mensen die afhankelijk zijn van een rollator of rolstoel het uitkijkpunt bezoeken en samen met vrienden en familie genieten van de omgeving.
Samenwerking Met wie wordt samengewerkt in het project? Zijn dit nieuwe partners? Is de samenwerking blijvend? Werken er vrijwilligers mee in het project en hoe?	Er wordt in de communicatie van het project samengewerkt met partijen als Bezoekerscentrum Mar en Klif en het Plaatselijk Belang Oudemirdum. Natuurmonumenten dient deze aanvraag in met officiële steun van beide partijen. Natuurmonumenten kan voor de toezicht-, beheer-, monitorings- en publiekswerkzaamheden niet zonder vrijwilligers. In Gaasterland hebben we een vast groep trouwe vrijwilligers uit de omgeving. Zij zijn in het voortraject meegenomen in de plannen en hebben kunnen reageren op de tekeningen van het ontwerp. Verder worden ze betrokken bij de inhoud van de informatievoorziening en de inrichting van het gebied rond het uitkijkpunt. In de toekomst worden zij ingezet bij het kleinere onderhoud rondom het uitkijkpunt zoals maaien, snoeien en onderhoud aan de tuunwallen. Vrijwillige excursieleiders nemen de excursies in het gebied en rondom het uitkijkpunt voor hun rekening.

	Natuurmonumenten wil de bouw en aanleg van het nieuwe uitkijkpunt uitbesteden aan een lokale aannemer, via een meervoudige onderhandse aanbesteding.
Financiën/organisatie In hoeverre is de financiering van het project rond en beschikbaar zodra er gestart wordt? Zijn er vergunning nodig voor het project? Zijn er financiële buffers voor eventuele tegenvallers?	Natuurmonumenten brengt zelf € 34.762 in. Dit is de opbrengst van de voorstelling 'Verdriet van de Zuiderzee'. Daarnaast worden de interne uren in het project door Natuurmonumenten zelf gefinancierd. Wij hebben een particuliere gift ontvangen van de Warm Nest Foundation van € 75.000. Daarnaast worden de financiën aangevuld met een gift vanuit van het Slijper fonds, dat jaarlijks projecten van Natuurmonumenten financiert en de begroting sluitend maakt. Er moeten enkele aanvullende onderzoeken worden uitgevoerd waarna de omgevingsvergunning aangevraagd kan worden. Zie hiervoor planning en begroting. Dit is onderdeel van beide. Onvoorziene kosten zijn opgenomen in de raming. Budgetten voor vergunning en onderzoek zijn dekkend op basis van eerdere projecten.
Exploitatie In welke mate is het initiatief uit op een sluitende exploitatie/ realistisch verdienmodel?	Regulier onderhoud aan de recreatieve groenvoorzieningen en landschapselementen wordt jaarlijks uitgevoerd in samenwerking met vrijwilligers van onze organisaties. Daarnaast is er ondersteuning van lokale aannemers die dergelijke werkzaamheden uitvoeren. Financiering wordt gedekt uit SNL-inkomsten (provinciale natuursubsidies) vanwege de openstellingstoeslag. Dit is een subsidie met jaarlijkse continuïteit. Grotere investeringen - zoals het onderhouden van het hout - worden verwacht over 35-40 jaar. Het staalwerk gaat naar verwachting ten minste 80 jaar mee. We hebben het gebied inmiddels 98 jaar in eigendom en dekken langjarige investeringen op dit moment met een LCBO-beleid (lang-cyclisch beheer en onderhoud). Wij nemen dit op in de financiële planning. Actualisatie van informatievoorzieningen, aansturing van beheer en contact met externe organisaties en bewoners is geborgd vanuit medewerkers van Natuurmonumenten.
Continuïteit Op welke manier blijft het initiatief duurzaam voortbestaan na afloop van de uitvoeringsperiode? Hoe is het beheer/vervolg geregeld?	Na uitvoering van het project voldoet het uitkijkpunt weer langdurig aan de wensen van de moderne recreant. Dankzij het robuuste, onderhoudsarme ontwerp is het bestand tegen weersinvloeden, intensief gebruik en geschikt voor het toenemende bezoekersaantal. Ook het pad naar het platform is duurzaam vernieuwd. In het project wordt ook een nieuwe tuunwal gerealiseerd. Deze landschappelijke voorziening vraagt wél om jaarlijks onderhoud. Tegelijk vervalt achterstallig onderhoud aan het huidige uitkijkpunt, de bankjes en het pad. Per saldo levert het project daarmee een onderhoudsvriendelijke situatie op. Het vervolgbeheer in samenwerking met vrijwilligers is goed verankerd, waardoor structureel onderhoud beperkt blijft. Na oplevering zullen er geen extra kosten noodzakelijk zijn voor jaarlijks beheer en onderhoud. Er worden geen extra toegangsprijzen of commerciële diensten aangeboden.

Effect Hoe groot is de impact op de regio, op welk niveau heeft het initiatief een effect? Is er bereidwilligheid om kennis te delen met andere partijen?	Het vernieuwde uitkijkpunt over de Oudemirdumerklif zal naar verwachting de volgende positieve impact hebben op de volgende terreinen: • Omwonenden en andere bezoekers krijgen een veel hoogwaardiger toeristische ervaring. Zij kunnen straks het hoogteverschil beter ervaren, de klif beter zien en meer leren over het ontstaan van dit unieke landschap. • Flora en fauna op het Oudemirdumerklif worden straks beter beschermd vanwege verminderde verstoring. Het vernieuwde uitkijkpunt biedt bescherming voor broedvogels in het broedseizoen en meer rust voor eenden, zwanen, ganzen en andere watervogels in de winter. Het Oudemirdumerklif is een bijzonder populaire plek voor watervogels, waaronder grondelende vogels. Zij komen hier om te rusten, eten en broeden. Vanwege de grote diepteverschillen, is juist aan deze kust veel voedsel beschikbaar. • Het vernieuwde uitkijkpunt biedt ook een betere bescherming van dit aardkundig monument. Erosie van de klifwand zal afnemen, doordat de onofficiële toegang tot het klif voor bezoekers wordt afgesloten. • Natuurmonumenten is altijd bereid kennis te delen met andere terreinbeherende organisaties, lokale overheden, het Wetterskip Fryslân en toeristische organisaties. Dit gebeurt onder meer tijdens de opening, en via publieks- en directe communicatie.
Voorbeeldfunctie Op welke manier kan het project als voorbeeld dienen voor anderen?	Het vernieuwde uitkijkpunt zal naar verwachting meer aandacht, bezoek en waardering opleveren voor het Nationaal landschap Zuidwest-Fryslân. De manier waarop dit uitkijkpunt is ontworpen en aangelegd, in samenwerking met de omgeving, kan toonaangevend zijn voor projecten waarbij een goede afweging nodig is tussen openstelling voor publiek en rust/bescherming van natuur en cultureel erfgoed. Het project kan dienen als een succesvol voorbeeld van zonering. Het kan hiermee tevens een voorbeeld zijn voor andere relatief onontdekte en ondergewaardeerde natuur- en culturele monumenten in Gaasterland.

Locatie projectuitvoering: (adres en/of kaart)	Oudemirdumerklif, De Dollen 10, Oudemirdum. Gelegen in Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân.	
Looptijd project: (uitvoeringsperiode is maximaal 2 jaar)	Start: 01-01-2026	Einde: 31-12-2027
Aanvrager en projectpartners *Samenwerking is niet verplicht*	***Belang van deelname in het project***	***Btw verrekenbaar?****
Natuurmonumenten	Penvoerder en eigenaar	Nee
Naam organisatie projectpartner		Ja/nee
Naam organisatie projectpartner		Ja/nee
Naam organisatie projectpartner		Ja/nee

*als *de btw verrekend wordt of wordt gecompenseerd, dan zijn de subsidiabele kosten die door de betreffende organisatie worden gemaakt exclusief btw. Als je kan bewijzen dat je btw niet kan verrekenen of compenseren, dan wordt de subsidie berekend op basis van kosten inclusief btw. Je kan je btw status aantonen door hierover een recente verklaring van de belastingdienst mee te sturen.*

Naam contactpersoon:	[redacted] J
Adres:	Stationsplein 1, 3818 LE, Amersfoort

Mailadres:	[redacted]@natuurmonumenten.nl
Telefoonnummer:	+31(0)6[redacted]
Totale projectkosten:	€ 293.954,02
Gevraagde subsidie LEADER:	€ 124.999

2. Deelprestaties

Deelprestatie	Manier van verantwoorden	Begrote kosten
1. Ontwerp en planvorming	Bestektekening platvorm en toebehoren	€ 27.753,07
	Bouwkundige constructieberekening	
	Kostenraming bouwmaterialen door bouwkundig ingenieur	
	Realistische 3D schetsen voor visualisatie van ontwerp	
2. Onderzoek en vergunningverlening	Ecologische quickscan voor natuurtoets	€ 19.086,81
	Archeolische quickscan voor archeologische waarden	
	AERIUS-berekening	
	Bodemonderzoek om uitsluiting te geven van chemische verontreiniging	
	Goedgekeurde omgevingsvergunning	
3. Aanbesteding en selectie aannemers	Programma van eisen voor aannemers	€ 24.538,50
	Inschrijfstaten voor aanbesteding	
	Verslag van selectie en uitkomst	
4. Bouw en aanleg platvorm en overige elementen	Opleverrapportage aannemer na bouw	€ 221.345,63
	Schriftelijk en visueel verslag bouw	
5. Opening platvorm	Bezoekerstelling, schriftelijk en visueel verslag Persbericht, kopie uitnodiging en nieuwsbericht	€ 1.230,00

3. PROJECTSAMENVATTING

Jaarlijks komen duizenden omwonenden en recreanten genieten van het Oudemirdumerklif: een zeldzame zes meter hoge klifwand in het Nationale Landschap Zuidwest Fryslân. Het huidige uitkijkpunt is echter sterk verouderd, beperkt toegankelijk en beschermt onvoldoende tegen verstoring van de natuur en erosie van de klifwand. Daarom wil Natuurmonumenten het uitkijkpunt vernieuwen, zodat de unieke Oudemirdumerklif beter tot zijn recht komt en de natuur en cultuurhistorie beter wordt beschermd én beleefd.

In de nieuwe situatie steekt het uitkijkpunt als een zwevend platform over de klifhelling. Hierdoor kunnen bezoekers vanaf het vernieuwde uitkijkpunt langs de klifhelling kijken. Het nieuwe uitkijkpunt wordt ongeveer even groot als het huidige, met een platform van cortenstaal dat natuurlijk oogt door de kleur van keileem. Het loopt vanaf de klifrand een stukje door. Hierdoor ontstaat een ‘zweefgevoel’ en wordt het landschappelijke hoogteverschil beter ervaren. Ook biedt het platform hierdoor de mogelijkheid om over het groene strand naar links en rechts te kijken.

Als bezoekers zich omdraaien kunnen ze – in tegenstelling tot voorheen – de klifwand zien met de verschillende aardlagen. Aan weerszijden van het platform komt dichte beplanting, die mensen belemmert over de tuunwal te klimmen en van de klifrand af te dalen. Dankzij geïntegreerde educatiemiddelen kunnen bezoekers leren over het unieke landschap van en rondom het Oudemirdumerklif.

Dankzij het nieuwe platform wordt de klifwand beter beschermd tegen erosie, krijgt de bijzondere flora en fauna meer rust, wordt het uitkijkpunt toegankelijk voor mensen die slecht ter been zijn en leren bezoekers meer over het ontstaan van dit unieke natuurlijke monument in het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân.

a) Waarom ga je dit project uitvoeren? Welk probleem los je op?

'Eén van de mooiste en interessantste plekjes van ons vaderland', zo omschreef Natuurmonumenten-oprichter Jac. P. Thijsse het Oudemirdumerklif na zijn eerste bezoek in 1912. Het Oudemirdumerklif is sinds 1927 in eigendom van Natuurmonumenten en onderdeel van Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân.

De natuur op en aan de voet van het klif is van unieke waarde en direct verbonden met de bijzondere geschiedenis van dit gebied. Het grasland staat in juni vol orchideeën en 250 andere soorten, de klifwand herbergt een kolonie oeverzwaluwen en in de schemering kan je een das tegenkomen. En dan is er nog het schitterende uitzicht over het weidse IJsselmeer, bekroond met de Natura2000-status.

Steeds meer mensen komen het Oudemirdumerklif bewonderen, naast omwonenden ook recreanten: naar schatting nu tussen de vijftien- en twintigduizend per jaar.

Dat levert de volgende uitdagingen op.

1. **Schade aan natuur**: Veel bezoekers dalen de klifwand af, wat leidt tot verstoring van dieren, beschadiging van vegetatie en versnelde erosie. Dit bedreigt ecologische en aardkundige waarden, én Natura 2000-doelen.

2. **Verouderde voorzieningen**: De huidige recreatieve infrastructuur (uitkijkpunt, bankjes, informatiepanelen) is verouderd, versleten en niet berekend op het aantal bezoekers. Bovendien laat het belangrijke cultuurhistorische kenmerken onbelicht.

3. **Beperkte toegankelijkheid**: Het uitkijkpunt is niet geschikt voor mensen met een fysieke beperking. Er zijn weinig zitplaatsen, het terrein is oneffen en krap.

Er is dus behoefte aan een uitkijkvoorziening die bezoekers geleidt en beschermt, met aandacht voor beleving, toegankelijkheid, veiligheid en natuurwaarden.

b) Beschrijf de bestaande en nieuwe situatie

De huidige toegang tot het Oudemirdumerklif bestaat uit een pad naar enkele verouderde houten bankjes. Hierbij bevindt zich een informatiepaneel. Het klif zelf is vanaf dit punt niet tot nauwelijks zichtbaar. Het uitkijkpunt biedt via onverharde en onofficiële hazenpaadjes door het struikgewas toegang tot het klif zelf. Hoewel het officieel niet is toegestaan – er staan ook verbodsborden – maken bezoekers regelmatig gebruik van deze toegang.

In de gewenste nieuwe situatie steekt het uitkijkpunt als een zwevend platform over de klifhelling. Hierdoor kunnen bezoekers vanaf het vernieuwde uitkijkpunt langs de klifhelling kijken (zie figuur 3, hieronder). Het nieuwe uitkijkpunt wordt ongeveer even groot als het huidige, met een platform van cortenstaal dat natuurlijk oogt door de kleur van keileem. Het is vrij rank en loopt vanaf de klifrand een stukje door. Hierdoor ontstaat een 'zweefgevoel' en wordt het landschappelijke hoogteverschil beter ervaren. Ook biedt het platform hierdoor de mogelijkheid om over het groene strand naar links en rechts te kijken.

Als bezoekers zich omdraaien kunnen ze – in tegenstelling tot voorheen – de klifwand zien met de verschillende aardlagen. Aan weerszijden van het platform komt dichte beplanting wat mensen belemmert over de tuunwal te klimmen en van de klifrand af te dalen. Dankzij geïntegreerde educatiemiddelen kunnen bezoekers leren over het unieke landschap van en rondom het Oudemirdumerklif.

c) Is het project 'integraal'?

Het project is integraal in de zin dat het bescherming van natuurwaarden en cultureel erfgoed combineert. Daarnaast draagt de vernieuwing van het uitkijkpunt bij aan de vrijetijdseconomie van Gaasterland door de toeristische beleving van deze unieke plek te verbeteren. Tot slot heeft het project een duidelijk sociaal-maatschappelijk doel: een bezoek aan het klif is een populair ritueel voor veel omwonenden, maar de plek is niet voor iedereen toegankelijk. Dankzij het nieuwe uitkijkpunt kunnen straks ook gezinsleden en vrienden die slecht ter been zijn deze plek comfortabel bereiken en ervaren.

d) Voeg, indien mogelijk, kaarten/foto's/tekeningen e.d. van oude en gewenste nieuwe situatie toe

Figuur 1. Het huidige uitkijkpunt over het Oudemirdumerklif

Bron: [redacted] / Natuurmonumenten

Figuur 2. Huidig toegangspad tot het Oudemirdumerklif

Bron: Google

Figuur 3. Verbeelding van het uitkijkplatform in cortenstaal, met banken en informatiepaneel

Bron: Natuurmonumenten

e) Welke organisatie gaat het project in de praktijk trekken?

De Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten

f) Wat is de planning?

Geef een chronologisch overzicht van het tijdpad waarin je het project gaat uitvoeren (in fasen/per deelprestatie) en licht toe waarom deze planning realistisch is.

Jaar	2025				2026				2027			
Maand of kwartaal	Q1	Q2	Q3	Q4	**Q1**	**Q2**	**Q3**	**Q4**	**Q1**	**Q2**	**Q3**	**Q4**
Aanvraag LEADER			x	x	x							
Uitvoering onderzoeken voor realisatie					x	x						
Ontwerp- en realisatiefase:												
Startoverleg						x						
Laatse hereiking ontwerp						x						
Vergunningaanvraag						x	x	x				
Bestek, aanbesteding en selectie aannemer									x	x		
Bouwfase project											x	
Verantwoordingsfase:												
Evaluatie en overdracht aan lijn												x
Verantwoording en financiele afronding												x

4. DOELEN VAN DE ONTWIKKELINGSSTRATEGIE

Thema 1: Een landschap om "grutsk" op te zijn

Beleefbaar Nationaal Landschap	'Eén van de mooiste en interessantste plekjes van ons vaderland', aldus Natuurmonumenten-oprichter Jac. P. Thijsse wordt dankzij dit project veel beter beleefbaar. Straks kan iedereen, ook mensen die slecht ter been zijn, de unieke klifwand van het Oudemirdumerklif eindelijk goed bekijken en leren over het ontstaan van dit gebied. Het nieuwe uitkijkpunt zorgt voor een hoogwaardige toeristische ervaring.
Betrouwbaar erfgoed	Dankzij verbeterde informatievoorziening kunnen omwonenden en bezoekers straks ervaren en leren hoe het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân is gevormd door eeuwenlange dynamiek tussen water en land, wat heeft geleid tot een uniek samenspel van agrarisch gebied, natuur en cultuurhistorie. Dankzij de betrokkenheid van lokale bewoners en toeristische organisaties wordt de kwaliteit van het Oudemirdumerklif voor lange tijd bewaard.
Herstel biodiversiteit en terugbrengen landschapselementen	Het Oudemirdumerklif is een zeer populaire plek voor (grondelende) watervogels, die hier rusten, eten en broeden. Ook verschillende zoogdieren leven op de en rond de klifwand, waaronder een dassenfamilie. De extensief beheerde kruidenrijke graslanden rond het klif vormen een perfecte habitat voor 250 soorten planten en talloze vogels en insecten. Dankzij de aanleg van traditionele tuunwallen, afscheidingen gemaakt van plaggen, wordt regenwater bovendien beter vastgehouden.

Thema 2: Evenwichtige en toekomstbestendige agrarische sector

Innovatie en kennisdeling op het agrarisch bedrijf	n.v.t.
Korte ketens	n.v.t.
Weerbaar bodem- en watersysteem	De kruidenrijke graslanden rondom het klif worden extensief beheerd: een samenwerking tussen Natuurmonumenten en de betrokken

	pachtboer. Op de informatiepanelen wordt hieraan gerefereerd. De traditionele tuunwallen, gemaakt van plaggen, houden regenwater beter vast.

Thema 3: Veerkrachtige kernen en een inclusieve mienskip

Het dorp als maatschappelijk ondernemer	n.v.t.
Een stevige arbeidsmarkt voor jong en oud	Het gebied wordt aantrekkelijker voor omwonenden en voor bezoekers: een van de drijvers van de economie in Gaasterland. Hiervan zullen lokale horeca en recreatievoorzieningen profiteren, waaronder het nabijgelegen Hege gerzen. Bij de aanbesteding van de aanleg van het platform krijgen lokale aannemers voorrang.

5. BEGROTING

a) Onderbouwing van de begroting

1. Ontwerp & Planvorming

Reeds uitgevoerd, dit zijn kosten die al gemaakt zijn en daarmee definitief. Deze zijn met facturen te onderbouwen. Aanbesteding heeft tweevoudig onderhands plaatsgevonden en gunning was op basis van prijs.

2. Onderzoek & Vergunning

Quickscan ecologie – enkelvoudig onderhands gunnen 3.000 (op basis eerdere projecten begroot)
Quickscan archeologie – enkelvoudig onderhands gunnen 3.000 (op basis van eerdere projecten begroot)
Bodemkundig onderzoek – enkelvoudig onderhands gunnen 4.018 (op basis van eerdere projecten begroot, vergelijkbare offertes)

Legeskosten – 5.000 (3x leges voor Waterschap, Gemeente en provincie). Kostenschatting op basis van eerdere projecten

3. Aanbesteding en selectie aannemers

Selectie proces 3 aannemers. Aanschrijven en uitnodigen aannemers, correspondentie. Programma van Eisen, beantwoording nota van inlichtingen, selectie en volgen procedure. Gunningsproces. Progose en gedetaileerde projectplanning. Voeren van directie en toezicht op het werk.

Dit zijn dus externe projectkosten, het betreft hier dus loonkosten. Deze zijn onderbouwd met twee offerte uit 2023. Totale kosten: 14.400.

4. Bouwkosten project

Er is een kostenraming uit 2025 toegevoegd. Dit betreft een berekening door bouwkundig technisch ingenieurs bureau. Dit is gebaseerd op een constructieve doorberekening van het

bouwwerk en daarmee dus ook realistisch. Dit kan gezien worden als een directie raming door een extern deskundige. Vanwege de hoogte van het bedrag is deze raming toegevoegd als bijlage. Omdat er in 2027 gebouwd wordt is er een extra indexatie toegepast op deze kosten die inflatie dekken. Deze indexatie betreft 5,5%. De bouwkostenworden op 170.574,24 geraamd. Met inflatieberekening zijn de totale kosten 179.955,80

5. Opening project

Hapje en drankje voor 50 circa 25 genodigden á 20 euro per persoon (500 euro) + vaste horeca kosten voor verhuur staantafels, aankleding en geluidsversterking op locatie á 500 euro.

b) Onderbouwing van de financiering

Specificatie dekking

Overige giften:
Warm Nest foundation 75.000 (toegezegd)
Slijper Fonds 5000 (toegezegde gift 2026)

Overige inkomsten:
Opbrengst voorstelling 34.726 (definitief)
Eigen uren inbreng (23%): 54.967 (definitief)

Aan te vragen in deze aanvraag:
LEADER: 124.999

Dekking project: 100%

6. COMMUNICATIE

Hoe ga je over je project communiceren, welke voorlichting/PR ga je organiseren?

Tijdens de planfase hebben we direct betrokkenen zoals buren en vrijwilligers geïnformeerd maar ook gevraagd mee te denken over het ontwerp. Tevens zijn relevante stakeholders geïnformeerd (zie kopje Draagvlak en Behoefte). Nadat de begroting rond is en de benodigde vergunningen zijn aangevraagd, gaan we breder communiceren over de renovatie van het nieuwe uitkijkpunt. Dit gebeurt via persberichten naar de lokale en regionale media. We nodigen Omrop Fryslân en Radio Spannenburg door middel van een rechtstreeks telefoontje uit om een item te maken op locatie. Tevens worden de (landelijke) kanalen van Natuurmonumenten ingezet, zoals de website, nieuwsbrief en magazine Puur Natuur. Via de diverse social media-kanalen delen we ook filmpjes die we zelf maken en waarbij we onze drone kunnen inzetten.

De realisatie van het platform is momenteel gepland voor eind 2026. In 2027 is het Oudemirdumerklif 100 jaar in bezit van Natuurmonumenten. We willen het openingsmoment van het uitkijkpunt koppelen aan het feit dat het Oudemirdumerklif 100 jaar een beschermd natuurgebied is en er daardoor nog net zo verrassend uitziet als dat Jac. P. Thijsse het na zijn eerste bezoek in 1912 omschreef: 'Eén van de mooiste en interessantste plekjes van ons vaderland'.

Samen met plaatselijke ondernemers (Hege Gerzen), de lokale toneelvereniging en bezoekerscentrum Mar en Klif geven we vorm aan dit openingsevenement. We nodigen hiervoor alle stakeholders uit die aangehaakt zijn bij de totstandkoming van het project, maar ook omwonenden, inwoners van Oudemirdum en vrijwilligers. Het evenement bestaat uit een formeel deel met een lezing en een openingshandeling, een stukje storytelling door enkele toneelspelers en excursies in het gebied. Doel is om de unieke cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden van het gebied te vieren, én om de streek te laten zien wat voor pareltje zij in hun regio hebben liggen en hoe dit nieuwe uitkijkpunt bijdraagt aan de beleving ervan.

Intern wordt dit project breed uitgedragen als les op het vlak van omgevingscommunicatie en fondsenwerving maar ook als een inspirerend voorbeeld van een bescheiden maar robuust uitkijkpunt wat geïntegreerd is in de omgeving en toegankelijk is voor iedereen.

7. OVERIGE PROJECTGEGEVENS

a) Risico's, afhankelijkheden en randvoorwaarden

De belangrijkste risico's zijn samengevat in onderstaande tabel

Risico	**Kans op risico** *(klein, middel, groot)*	**Mate van effect op projectresultaat** (*klein, middel, groot)*	**Maatregelen om risico te ondervangen**
Ecologie beschermde soorten aanwezig	Klein	Klein	Onderzoek laten uitvoeren, werken buiten broedseizoen
AERIUS (uitstoot)		Klein	Elektrisch werken (extra kosten)
Archeologie	Klein	Groot	Onderzoek laten uitvoeren, evt. ontwerp aanpassen
Bezwaar op omgevingsvergunning	Middel	Middel	Er is in de planning rekening gehouden met vertraging door bezwaar, omgevingsmanagment
Maatschappelijke onrus in de omgeving en druk op project om niet uitvoeren	Klein	Groot	Er is uitgebreide stakeholder analyse gevoerd, er zijn meerdere één op één gesprekken gevoerd.

b) Vergunningen

Het project valt onder de Omgevingswet (vanaf 2024) en omvat drie vergunning plichtige onderdelen:

- de bouw van het platform,
- graaf- en funderingswerkzaamheden,
- afwijking van het omgevingsplan ('waterbouwkundige doeleinden').

Het gebied ligt in een vrijwaringszone van een waterkering, uit vooroverleg is gebleken dat er voor Wetterskip Fryslân geen veiligheidsbezwaren zijn. Dit komt vanwege de hoge ligging waardoor de hoogteverschillen zelf al een waterkerende functie vervullen, er is geen sprake van een cultuurtechnisch dijklichaam. De plannen doen dus geen afbreuk aan de waterkerende functie van het klif.

Benodigde onderzoeken:

- Ecologische quickscan (en mogelijk aanvullend soortenonderzoek),

- AERIUS-berekening (voor stikstofdepositie),
- Bodemonderzoek (geschiktheid fundering),
- Archeologisch onderzoek (hoge verwachtingswaarde).

Vergunningprocedure:

De uitkomst van de onderzoeken moeten niet strijdig zijn met de vergunningaanvraag. Er geldt in het algemeen dat de uitkomst ervan van invloed kan zijn op de planning (uitvoeringsperiode i.v.m. ecologie) en methode (uitstoot verlagen i.v.m. eventueel te hoge uitstoot (AERIUS). Zie verder risico analyse.

Afhankelijk van de mate van strijdigheid met het omgevingsplan volgt óf de reguliere (8–14 weken) óf de uitgebreide procedure (ca. 26 weken). Participatie is vereist en deels reeds uitgevoerd, maar mogelijk moet dit geactualiseerd worden.

Tevens zal voor het bouwwerk akkoord van de welstandcommissie van de gemeente. Dit kan van invloed zijn op het ontwerp. De gemeente heeft per email al aangegeven dat het plan past binnen het bestemmingsplan.

c) Doe je investeringen die kunnen leiden tot negatieve omgevingseffecten (milieueffecten of die een negatieve uitwerking hebben op dierenwelzijn van landbouwhuisdieren)?

Er zijn geen negatieve effecten voor landbouwhuisdieren

Een AERIUS berekening is onderdeel van de vergunningaanvraag. In een interne voortoets zijn er geen negatieve resultaten. Wij stellen in het programma van eisen dat er binnen de vergunningseisen een aanbod moet worden gedaan voor uitvoering project. Dit kan dus betekenen dat er voor bepaalde zaken een elektrische werkwijze wordt verplicht afhankelijk van het definitieve resultaat.

d) Checklist

X	Hierbij verklaar ik dat er geen bevel tot terugvordering tegen mijn onderneming bestaat, volgend op een eerdere beschikking van de Commissie van de Europese Gemeenschappen waarin steun onrechtmatig en onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt is verklaard.
X	Hierbij verklaar ik dat er reeds voor dezelfde activiteit geen subsidie is aangevraagd in dezelfde openstellingsperiode (dubbele aanvraag)
X	Hierbij verklaar ik dat er nog niet is gestart met de uitvoering van de activiteit voordat de aanvraag is ingediend.

8. BIJLAGES

Je moet deze aanvraag compleet indienen, dat betekent dat je een aantal bijlages moet toevoegen. Hierna volgt een lijst zodat je kan controleren of je alle van toepassing zijnde bijlages hebt verzameld.

Verplicht:

X	Projectplan conform format SNN
X	Begroting conform format SNN
X	Verklaring geen financiële moeilijkheden (*voor elke projectpartner die een onderneming is*)
X	MKB-verklaring (*voor elke projectpartner die een onderneming is*)
X	Kopie van bankafschrift
X	Exploitatiebegroting *(voor elk project met een doorlooptijd van meer dan 1 jaar)*

Optioneel:

☐	Samenwerkingsovereenkomst
☐	Beslissingen op andere subsidies
☐	Vergunningen
☐	Machtiging intermediair
☐	Zekerstelling overige financiering van derde partijen
X	Btw-verklaring (*op te vragen bij de Belastingdienst; alleen noodzakelijk voor de projectpartner die niet Btw-plichtig is en de btw niet kan verrekenen dan wel compenseren via de Belastingdienst en daardoor de subsidiabele kosten inclusief btw begroot*)
☐	IKS goedkeuring door de minister (*voor elke projectpartner die IKS (Integrale Kosten Systematiek) uurtarief heeft begroot*)

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen